

EGEMİMARLIK

"Sıradışı ev nedir?" mi?

Boğaçhan Dündaralp

"Sıradışı" gibi kavramlar, gündelik kullanımlarımızda, biricik, özel bir durumda ağzımızdan bir çırpıda çıkan yorumlar, o duruma özgü bir duyguyu aktardığı için iletişim arızası çıkarmaz. Ama bunu o duyguyu aktarandan ve o duyguya sebep olandan ayıklayıp jenerik bir durum olarak aktarmaya çalışmak, tam bir arızadır.

Çünkü sizi o kavramı yaratan ilişkiler bütününden kopartarak paralize olmanıza sebep olur.

"Sıradışı ev nasıl bir evdir?" işte böyle sorulardan biridir. Bir delinin kuyuya taş atması, kırk akıllının onu çıkaramamasına sebep olur. Sıradışı ev yok mudur evet vardır. Onu gösterebilir ve sana neden sıradışı geldiğini anlattırırın. Ama sıradışı ev nedir dersin, genelleştirilemez bir şeyi genelleştirmeye çalışırsın. Anlatılamazlardan anlatılır bir durum yaratmaya çalışırsın. Bu durumu akademik bir deformasyon olarak görmüşümdür hep. Sonuçta zorlar, biricik olanların toplamından bir anlam çıkarmaya çalışırsın. Bazı şeylerin genelleştirilemez olduğuna inanan biri olarak nitelikleri niceliksel bir toplama indirgeme tehlikesinin asıl olana değil, kurmaca olana dikkatleri çekmesinden olsa gerek...

Peki bu öngörülerim üzerinden kendimi zorlasam ve genelleştirilemez bir durumu ifade etmeye çalışsam ne diyebilirim diye soruyorum kendime...

Herhalde şöyle denebilir; "kendine ait biricik olanı, dışı vura-bilen, hissettirebilen ya da yaşanan deneyimi sadece kendi üzerinden özel ve biricik kılan ev"ler sıradışı olabilir diyebilirim. Ancak benim için özel olan ve yeni olan deneyim başkası için olmayabilir. Ve o yapıyı yalnızca benim için sıradışı yapar. Genellemeye çalışırsak bu yapı sıradışı mıdır? Ne bileyim ben. Yahu şu taşı kuyuya atmayın derim. Peki, huzurumu kaçırmak pahasına sorayım; acaba hepimize sıradışı gelebilecek bir ev var mıdır? Peki, bir taktik uygulayıp dil aracılığı ile ters-ten soralım rahatlayalım. Sıradan olan ev var mıdır ki? Sıradışı ev olsun.

Ancak dil de öyle bir yapıdır ki, kullandığımız her ifade açılma-yı bekleyen yeni kavramlar ve anlatıları talep etmeye başlar. Dil içinde bu oyunu sürdürür, zihinsel bir egzersiz yapar, söz hedonizmimiz içinde mutlu olabiliriz.

Dil içinde, belki de kendi gerçekliğimizin sınanmasında faydalı olacak egzersiz gibi görülebilir bu.

Ancak neden, daha gerçekçi olan özel deneyimlerimizin içindeki biricik durumlarımızın niteliklerini ıskalama potansiyeli yüksek olan "sıradışı ev nasıl bir evdir" sorusunu soralım. □

Sıradışılık elbette her yerde deniyor, farklı arayışlarla karşılaşıyorsunuz. Bunu özellikle dert edinen mimarların ürünlerinde gözlenen ve gözü yoran zorlamalar, yer yer hoş bir izlenimle ayrıldığı deneysel çalışmalar, farklı olduğunu bağırان yapılar şüphesiz var. Heykelsi yapılar, aritmik cephe düzenleri, yerçekimi yasasına karşı bir başkaldırı havası veren, strüktürü zorlayan yapılar gördüm. Bunların çoğunun iyi fotoğraf vermek için yapıldıklarına inanasım geldi. Deneysel yapılara, farklı arayışlara, bunların bedelini karşılayan olduğu müddetçe itirazımız olamaz. Kullanıcısının izini taşımaları, onların isteğine, günlük yaşamlarına göre şekillenmeleri, farklılığı, sıradışılıklarını gösteriyor ve bu yönüyle şüphesiz ki olumluyorum.

Fantezi fukaralığı nedeniyle hayal kırıklığıyla neticelenen pek çok sıradışı ev deneyimi özellikle tatil yörelerinde karşımıza çıkıyor. Örneğin İstanbul'dan Tekirdağ'a kadarki Marmara Denizi sahillerindeki sitelerdeki performans, çok iftihar edeceğimiz bir manzara sunmuyor ne yazık ki. Burada da hayali bir kullanıcı tipine göre kurgulanmış bir yapı üretme süreciyle karşı karşıyayız. İstekler benzeşmiş, yapılar benzeşmiş, aranan sıradışılık, farklılık sıradanlaşmış.

Şu anda 114 dairenin bulunduğu, bakımlı bir sitede oturuyorum; konforu ortalamanın üstünde, oldukça sıradan bir konut. Kimilerinin yaptığı gibi balkon kapatmak, pencere değiştirmek gibi farklılıklar peşinde de koşmadan, site mimarının önerdiği, öngördüğü şekilde yaşamaya çalışıyoruz. Belki bir gün, kendi sıradışımızı gerçekleştirmeyi deneyebilir, bizi yansıtan, bizim şekillendireceğimiz bir yapı tasarlayabiliriz. Böyle bir yapı içerisinde kendimizi daha rahat hissedeceğimize inanıyorum; ancak başkaları için, aynı çevreyi paylaşan insanlar için bu sıradışılık ne anlama gelecektir? □